

Svariņu pagastā skan stellu mūzika

Egita Terēze Jonāne

Svariņu pagasta (Krāslavas novads) tautas namā skan ne tikai dziesmas un deju soļi, bet arī stellu mūzika, teica “Vietējai Latgales Avīzei” audēja ERNA ŠLAHOTA, uzsverot arī to, ka audējas ar saviem darbiem dara Svāriņu pagastu atpazīstamu, turklāt iedzīvotāji, nākot uz meistarklasēm un izstādēm, neslēpj, ka lepojas ar Svāriņu audējām.

Svāriņu pagasta tautas nama Aušanas darbnīcas pirmās audējas (no kreisās puses) Rita Ruža, Oksana Jančenko, Erna Šlahota un Inna Ivanova

Ernas Šlahotas galvenais palīgs bija vīrs Aivars Šlahota

Pirmo reizi stelles aušanai tika sagatavotas ar Indras audējas Anželas Kuzminskas (pirmā no labās puses) palīdzību

Svāriņu pagasta vecākā audēja, auda daudzus gadus – Romualda Indrāne

Ciemos pie Svāriņu audējām atbrauca Valentīna Timošenko un apsēdās pie savām dāvinātajām stellēm

Jeļena Filipova pie savām stellēm

Svāriņu pagasta audējas Erna Šlahota (no kreisās), Viktorija Lubgāne, Inna Matvejeva un Rita Ruža

Svāriņu pagasta tautas nama rota – stellu istaba

Publicitātes foto

Vispirms bija ideja

Erna Šlahota atminas: «Izveidojoties toreizējam Dagdas novadam, šī novada domes priekšsēdētājam Viktoram Stikutam bija ideja atrast katram pagastam savu «rozīnīti», kaut ko tik ļoti unikālu, kas popularizētu šos pagastus pārējai pasaulei. Tāpēc tapa Vides izglītības un kultūras centrs «Ķepa» Ķepovas pagastā, tika atjaunota Jaundomes muiža, kur darbojas Vides izglītības centrs, tāpat tika atstāts muzejs «Andrupenes lauku sēta» utt. Atbraucot uz dzimtajiem Svāriņiem, Viktors Stikuts pastāstīja, ka viņa mamma, tāpat kā daudzas citas Svāriņu pagasta sievas, savulaik esot bijusi liela audēja, tāpēc ierosināja Svāriņos atkal kopt un uzturēt aušanas tradīcijas. Sākumā jutāties nedroši, nezinājām, kur ņemt stelles, neviens neprata aust, tāpat būs jāmacās. Toreizējais Svāriņu pagasta padomes priekšsēdētājs Edgars Tjarve un mēs, iedzīvotāji, tomēr izveidojām aušanas darbnīcu Svāriņu pagasta tautas namā, jo man un pārējiem šis izaicinājums šķita ļoti interesants. Tā nu jau sešpadsmito gadu Svāriņu tautas namā darbojas aušanas darbnīca,» pastāstīja Erna Šlahota.

Uzdāvināja pirmās stelles

Svāriņu ļaudīm bija jādāmā, kur atrast stelles. Erna Šlahota pastāstīja: «Tas bija interesants laiks. Paldies Krāslavas novada laikraksta «Ezerzeme» žurnālistu komandai, jo viņi rakstīja par mūsu aušanas darbnīcas ideju un aicināja ziedot stelles. Pēc kāda laika mēs dāvam saņēmām pirmās

stelles. Tās uzdāvināja Valentīna Timošenko no Rēzeknes. Zinu, kādas izskatās stelles, jo mana vecmamma bija audēja (bērnībā gan mums, bērniem, bija stingri aizliegts tuvoties tām, lai kaut ko nesaļautu), bet, kad ieraudzīju koka priekšmetu kaudzi, tā man atgādināja malku. (Smejas.) Paldies manam vīram Aivaram Šlahotam, viņš jau ir mūžībā, bet viņam bija zelta rokas un zelta sirds. Vīrs pazina stelles, lielas audējas bija viņa mamma un vecmamma, un Aivars šos koka priekšmetus atkal salika kopā, turklāt viņš restaurēja tās detaļas, kas bija laika zoba bojātas. Kad darbs bija pabeigts, mūsu Svāriņu pagasta tautas nama aušanas darbnīcu rotāja pirmās stelles, un par to bija vārdos neapprastāms prieks.»

Brauca uz Indru mācīties

Stelles bija, bet kā panākt to, lai tās skanētu, turpināja stāstījumu Erna Šlahota. Tobrīd Indrā jau darbojās aušanas darbnīca «Indra», ko vadīja prasmīgā audēja Olga Jokste, un Erna Šlahota, pagasta pārvaldnieka Edgara Tjarves atbalstīta, devās uz Indru, lai mācītos aust.

Erna Šlahota pastāstīja: «Olga ir ļoti talantīga audēja un skolotāja. Indrā biju divas reizes, un Olga man iemācīja gan uzlikt audeklu, gan aušanas pamatus. Atbraucu, un mans vīrs uzreiz sataisīja tītavas (tās kalpo vēl šodien), mēs dabūjām diegus no ārzemēm (Baltkrievijas), tad es varēju uzlikt pirmo audeklu un varēju sākt aust. No stellu dāvināšanas dienas līdz aušanas pirmajai dienai bija pagājis pusgads. Es priecājos kā mazs bērns. Arī tagad,

apsēžoties pie stellēm, jūtos ļoti laimīga.»

Apbruņojusies ar jaunām prasmēm un zināšanām, Erna Šlahota pieaicināja arī citas audējas, toreiz arī cilvēki no Svāriņiem un citām Latgales vietām dāvināja stelles, novēlējami, lai tās strādā, nevis iet postā, ķirmpju saēstas.

Erna Šlahota teica, ka sirdī un atmiņās paturējusi stellu dāvinātājas Valentīnu Timošenko no Rēzeknes, Sofiju Nesterovu no Kaunatas pagasta, Veru Vasiļevsku no Šķaunes pagasta (viņa uzdāvināja mammas Annas Židenes stelles), Jāzepu Rubinu no Svāriņu pagasta (viņš dāvināja mammas Helēnas Rubinas stelles), Janīnu Viļumu no Dagdas (viņas dāvinātās stellēs segas auda viņas mamma A. Truše). Kā pateicība pie stellēm piestiprinātas norādes ar dāvinātāju vārdiem un fotogrāfijām.

Šodien stellēm liek skanēt...

... audēja Rita Ruža, Viktorija Lubgāne, Inna Matvejeva, Jeļena Filipova, Olga Boboviča (nupat sākusi apgūt aušanas prasmi) un Erna Šlahota (2025./2026. gada sezonā). «Mēs auzam grīdas celiņus, jo tie mums patīk pašām. Lai taptu lielāki darbi, tās pašas krāšņās segas, tad audējai jāsežās pie stellēm katru dienu, bet mēs ikdienā darām arī citus darbus. Turklāt grīdas celiņi mums padodas labi, arī materiālu (linu un vilnas diegus un lupatiņas no vecām kleitām, svārkkiem) sameklēt nav grūti, un tie ir ļoti pieprasīti tirdziņos, mēs pašas tos arī dāvinām. Iestarpināšu, ka pa retam rīkojam arī lakatu uz rāmja darināšanas darbnīcas. Kad notiek mūsu aušanas meistardarbnīcas, brauc sko-

lēnu grupas, brauc cilvēki arī individuāli, un cilvēki stundām ilgi sež pie stellēm, ir bijis pat tā, ka negrib braukt projām. Mūsu austie darbiņi cilvēkiem patīk, un katrai audējai ir savs rokraksts, savs krāsu salikums. Cilvēki atzīst, ka grīdas celiņi rada mājās omulīgu noskaņu. Mēs visi esam auguši vai ciemojušies pie vecvecākiem laukos, un grīdas celiņi bija katras mājas rota. Mūsu grīdas celiņus pērk tepat Latvijā, tāpat tie rotā istabas Anglijā un citviet pasaulē. Pagājušajā gadā mēs pārstāvējām Krāslavas novadu un Svāriņu pagastu Otrajos Vislatvijas audēju svētkos, kas notika Vēveros, tāpat rīkojam savas izstādes,» pastāstīja Erna Šlahota.

Vaicāta, kāpēc pati auž, Erna Šlahota atzina, ka aušana ir kā mierinājuma zāles, un, ja grīdas celiņi patīk arī citiem, tad ir gandarījums, ka rokas darina kaut ko skaistu un paliekošu.

UZZIŅAI

Ernas Šlahotas padoms tiem, kuri vēlas aust: «Apbruņojieties ar pacietību, jo stelles nemil steigu, un atrodi labu meistaru, kurš iemācīs aušanas pamatus. Brauciet arī pie mums uz Svāriņiem, piesakoties iepriekš. Mans tālruna numurs – 26150442.»

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem». «Par projekta raksta «Svāriņu pagastā skan stellu mūzika» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds